

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อเปรียบเทียบการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์ และการอบรมการสัมมนา และเพื่อศึกษาปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2545 จำนวน 269 คน จาก 18 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามกลุ่มโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู จำแนกเป็นรายด้านคือ ประเภทสื่อวัสดุ ประเภทสื่ออุปกรณ์ และประเภทสื่อเทคนิค/วิธีการ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู จำแนกเป็นรายด้านคือ ด้านสภาพของสื่อที่มีอยู่ ด้านการผลิต ด้านการใช้สื่อ ด้านการบริการสื่อ ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แนะนำ แก้ไขปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงตามนิยามศัพท์ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9256

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนัดวัน ไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (statistical package for the social sciences for window) โดยการหาค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู ตามประเภทของสื่อ และปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านต่างๆ จึงเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best 1977 : 184) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t - test แบบสองกลุ่มอิสระ (Independent sample) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONEWAY ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (scheffe')

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.5 มีอายุอยู่ในช่วง 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 47.1 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 93.5 มีประสบการณ์ในโรงเรียนที่สอนอยู่ในขณะนี้ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 75.5 และครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมสัมมนา ร้อยละ 64.5
2. ครูมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ครูเพศชายกับเพศหญิงมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภทพบว่า ประเภทสื่อวัสดุมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่แตกต่าง
4. ครูเพศชายกับเพศหญิง มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภทพบว่า ประเภทสื่อวัสดุมีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรีขึ้นไป มีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและจำแนกตามประเภทสื่อ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
6. ครูมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนที่อยู่ขณะนี้ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ครูที่เคยได้รับการอบรมสัมมนา กับไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนา มีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและจำแนกตามประเภทสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ครูที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี อายุ 31 – 40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป มีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภทพบว่า ประเภทสื่อเทคนิค / วิธีการมีสภาพการผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ครูที่มีอายุ 31 – 40 ปี กับครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีสภาพการผลิตสื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

9. ครูที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี อายุ 31 – 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและจำแนกตามประเภทสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. ครูมีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลกาวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิทธิ์ หวังประสพกลาง (2543 : 61 - 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า ครูผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้เองในปริมาณที่ไม่มากนัก

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะว่า ครูมีปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอน คือ ขาดงบประมาณที่ใช้ในการผลิต ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ไม่มีเวลาในการผลิต ไม่มีความรู้ในด้านการผลิตสื่อ ขาดการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อของผู้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ไม่ได้หาข้อมูลความต้องการในการผลิตสื่อ และไม่เห็นความจำเป็นในการผลิตสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวา แก้วอำพล (2539 : 67 - 68) ที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก และสาริต มั่งคั่ง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและ

ความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า อาจารย์ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน และขาดเจ้าหน้าที่แนะนำช่วยเหลือในการผลิตสื่อการสอน และทรงวุฒิ ศรีวิไล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า อาจารย์มีปัญหาในการผลิตสื่อที่สำคัญ คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิต และไม่มีเวลาในการผลิตซึ่งเหตุผลเหล่านี้ทำให้สภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับน้อย

2. ระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิทธิ หวังประสพกลาง (2543 : 61 - 62) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ จังหวัดอุดรธานีพบว่าสภาพโดยทั่วไปของการใช้สื่อการสอนของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะว่า มีสื่อไม่มากพอ ไม่หลากหลาย ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อ เสียเวลาเตรียมตัวและยุ่งยากในการเคลื่อนย้าย เก่งกว่าเมื่อใช้สื่อการสอนแล้วจะได้เนื้อหาน้อยทำให้สอนไม่ทันตามหลักสูตร ไม่กล้าใช้สื่อการสอนเพราะต้องรับผิดชอบเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะถูกเบียดบังไปเพราะต้องใช้สื่อไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะเลือกใช้สื่อการสอนชนิดใดจะเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอนและใช้สื่อการสอนแล้วได้ผลน้อยกว่าการบรรยาย นอกจากนี้ขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ สื่อไม่ทันสมัยก้าวไม่ทันเทคโนโลยี ห้องเรียนขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน ในห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาริต มั่งคั่ง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอความต้องการ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน และคำสิงห์ พิบูลย์ภักดี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครพบว่า สื่อการสอนมีไม่เพียงพอและชำรุดใช้งานไม่ได้ รวมทั้งสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อบางประเภท ซึ่งเหตุผลเหล่านี้มีผลทำให้ครูนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู ตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ และการอบรมสัมมนา

3.1 ครูเพศชายและเพศหญิง มีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูมีสภาพการผลิตสื่อประเภทสื่อวัสดุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะว่า ครูเพศชายกับเพศหญิงให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อและมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะผลิตสื่อแตกต่างกัน ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยด้านการผลิตสื่อสูงกว่าครูเพศชาย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูเพศชายกับเพศหญิงมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน

3.2 ครูเพศชายและเพศหญิง มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูมีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทสื่อวัสดุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เพราะครูเพศชายกับครูเพศหญิงเห็นความสำคัญ และมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะหาวิธีการนำสื่อมาใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยพบว่า ครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยด้านการใช้สื่อทั้ง 3 ประเภทสูงกว่าครูเพศชาย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูเพศชายกับเพศหญิงมีการใช้สื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน

3.3 ครูที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี อายุ 31 – 40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป มีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ครูที่มีอายุ 31 – 40 ปี กับครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีสภาพการผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยด้านสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนสูงกว่าครูที่มีอายุ 31 – 40 ปี

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ จากการสัมภาษณ์ อาจารย์สาคร คาววิจิตร อาจารย์ 1 ระดับ 5 จะเป็นเพราะว่า ครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานที่มากขึ้น มีการทดลองใช้สื่อประเภทต่างๆ มาก และรู้จักคิดแปลงสื่อเพื่อให้ก้าวทันต่อสังคมโลกในปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน อาจารย์พัชรินทร์ บุณศิริ อาจารย์ 2 ระดับ 7 กล่าวว่าเพราะมีประสบการณ์ในการสอนมาก ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะผลิตสื่อแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาในการสอนนักเรียนที่มีพื้นฐานเดิมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ อาจารย์ปรางค์ หมายเผื่อ อาจารย์ 1 ระดับ 5 กล่าวว่า เพราะมีความมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบ และมีประสบการณ์มากขึ้น รวมทั้งมีความพร้อมทางเศรษฐกิจด้วย และอาจารย์รัชยาภรณ์ หม่อมปลัด

อาจารย์ 1 ระดับ 4 กล่าวว่าเพราะมีความตั้งใจในการทำงาน มีการนำประสบการณ์ที่ผ่านมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสื่อให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

3.4 ครูที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี อายุ 31 – 40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 2 ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ จากผลการวิจัยที่พบว่าครูมีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อมาดูปัญหาด้านการใช้สื่อครูมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เพราะว่าครูไม่เห็นความสำคัญและขาดความมุ่งมั่นพยายาม ที่จะหาวิธีการนำสื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจากผลการวิจัยด้านปัญหาการใช้สื่อพบว่า ปัญหาการใช้สื่อที่มีค่าเฉลี่ย อยู่ในอันดับ 2 และ 3 คือ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อ และเสียเวลาเตรียมตัวและยุ่งยาก ในการเคลื่อนย้าย ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3.5 ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรีขึ้นไป มีสภาพการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 93.5 จบการศึกษา ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป แต่ครูมีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่าครูมีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ สำหรับในด้านการผลิต สื่อการเรียนการสอนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ไม่มีเวลา ไม่มีความรู้ และ ขาดบุคลากรช่วยแนะนำในการผลิตสื่อ และมีปัญหาในด้านการใช้สื่อเกี่ยวกับเรื่องด้านสภาพ ของสื่อที่มีอยู่ ขาดความรู้และประสบการณ์ และเสียเวลาในการเตรียมตัวและยุ่งยากในการเคลื่อนย้าย

3.6 ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไป มีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ จากการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 75.5 มี ประสบการณ์ ในการทำงานในโรงเรียนที่สอนอยู่ในขณะนี้ 5 ปีขึ้นไป แต่ครูมีสภาพการผลิตและการใช้สื่อ การเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องของการผลิตและการใช้สื่อ การเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนครูมีปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ไม่มีเวลา และไม่มีความรู้ในด้านการผลิตสื่อ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัย

ที่พบว่า ครูมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนใหญ่สื่อที่ครูผลิตอยู่ในระดับปานกลางจะเป็นสื่อที่ใช้งบประมาณน้อย ใช้วัสดุที่มีอยู่ หาได้ง่าย ซึ่งสามารถผลิตสื่อขึ้นเองได้โดยใช้เวลาในการผลิตน้อย เช่น ใบงาน การสาธิต ป้ายนิเทศ ส่วนสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่ามีสื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้นั้น เป็นสื่อที่ครูเคยมีประสบการณ์ในการใช้ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไป มีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3.7 ครูที่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับครูที่ไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนา มีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่ก็จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป แม้ว่าครูจะไม่ได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน แต่ครูก็เคยได้รับความรู้ และประสบการณ์ ในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษามาแล้ว แต่ครูมีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่าครูมีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ครูมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าสื่อที่ครูใช้ อยู่ในระดับมากคือ กระดานดำ ซึ่งเป็นสื่อที่โรงเรียนได้รับจัดสรรมา การที่ครูใช้กระดานดำอยู่ในระดับมาก เพราะว่าเป็นสื่อที่สามารถใช้ได้ง่ายและสะดวก จากผลการวิจัยทำให้ครูที่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับครูที่ไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนา มีสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3.8 ระดับปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิวา แก้วอำพล (2539 : 67 - 68) ได้ทำการวิจัยศึกษาปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูมีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และวิระพล สารบรรณ (2539 : 63 - 64) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดหนองคายพบว่า ครูส่วนใหญ่มีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีปัญหาในด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านสภาพของสื่อที่มีอยู่ได้แก่ สื่อการสอนมีจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดคุณภาพและล้าสมัย ชำรุดใช้การไม่ได้มีความยุ่งยากในการใช้ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ และรูปแบบและลักษณะของสื่อไม่เร้าความสนใจ ด้านการผลิตสื่อ คือ ขาดงบประมาณ ไม่มีความรู้ และไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ ด้านการใช้สื่อ คือ สื่อมีไม่มากพอ ไม่หลากหลาย ขาดความรู้และประสบการณ์ และเสียเวลาเตรียมตัวและยุ่งยากในการใช้ ด้านการบริการสื่อการสอน ไม่มีการสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครู ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในโรงเรียน และผู้ให้บริการไม่มีเวลา ด้านบริหารและการจัดการ คือ ขาดการทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสื่อ ขาดการประเมินคุณภาพสื่อ และขาดอุปกรณ์ และด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อ คือ สื่อไม่ทันสมัยก้าวไม่ทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ ห้องเรียนขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อที่จะใช้ร่วมกับสื่ออื่น ๆ และในห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตินี ทับทิมจรรยา (2537 : 105 - 107) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพความต้องการและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมพบว่า สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอ ไม่มีสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อที่มีอยู่ก็ขาดประสิทธิภาพ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการผลิตสื่อการสอน ไม่มีเวลาในการเตรียมหรือจัดหาสื่อการสอนได้ สาธิต มั่งคั่ง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด ขาดความรู้ ประสบการณ์ ไม่มีการสำรวจความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อ และขาดการนิเทศ และทรงวุฒิ ศรีวิไล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า อาจารย์มีปัญหาในการผลิตสื่อการสอน คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิต ขาดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตและไม่มีเวลา ส่วนปัญหาการใช้สื่อคือ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมต่อการใช้สื่อการสอน ไม่มีสื่อการสอนที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหา ไม่มีเวลาเตรียมการใช้ และขาดเจ้าหน้าที่แนะนำในการใช้ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูมีปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูมีสภาพการผลิตสื่ออยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพการใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประถมศึกษา รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนา และวางแผนการดำเนินงานด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ดังนี้

1.1 ในระดับโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1.1.1 ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ

1.1.2 ควรมีการสำรวจความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

1.1.3 ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

1.1.4 ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบประสานงานกับหน่วยงาน และสถาบันที่ให้บริการในด้านสื่อการเรียนการสอน เพื่อจะได้นำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเผยแพร่ตลอดเวลา

1.2 ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรดำเนินการพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีทักษะในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำเอกสาร หรือคู่มือเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นการแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ครูได้ทราบกันอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาสภาพและปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์ผู้สอน โดยศึกษาจากตัวแปรที่เป็นบริบทภายนอกด้วย เช่น นโยบายของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูให้มีการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม